

Bratři a sestry,

je velký pátek, tragický a hrozný den Kristova utrpení a smrti na kříži. V tento den obzvláště vidíme, čeho je schopen člověk. Mluvíme hodně o lidském utrpení. Kristus trpí a umírá – a ta hrůza největší spočívá v tom, že vlastně jediné on sám je nevinný.

Sledujme dnes dění ve chvíli Kristova ukřižování, tak jak je zachyceno v přečtených částech Lukášových pašijí. Dva zločinci, kteří jsou ukřižováni s ním. Pak členové rady, kteří se mu posmívají a volají: Jiné zachránil, ať zachráni sám sebe. Ježíš není antickým hrdinou, který jako titán chrabře odolává protivníkům. Ježíš není antický hrdina Prométheus, který přikován ke skále odolával samotnému Diovi a nakonec zvítězil a uchoval si život. Ježíš je muž bolesti, který trpí z lásky k člověku a miluje i ty, kteří ho urážejí. Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí.... A nemůže, a ani nechce zachránit sebe. Miluje člověka a z lásky k němu svůj vlastní život odevzdává. A vlastně je to u jeho následovníků podobné. Kdo slouží druhým, kdo je ochoten nasadit pro druhé svůj vlastní život, nebo třeba jen své síly a zdraví, ten ho následuje i v tom, že není schopen zachraňovat sám sebe.

Další, kdo se mu posmívají, jsou vojáci. A mimoto, že mu dávají k pití ocet, i oni se mu posmívají stejným stylem jako členové židovské rady. Zase! Když jsi židovský král, zachraň sám sebe ! Jen s tím rozdílem, že už jej vyzývají přímo, ne ve třetí osobě.

Pak se dění velkého pátku přesouvá přímo na kříž. A tam se odehraje cosi velmi zvláštního. Dva zločinci. Nejprve zazní nenávislná výzva prvního, která jen opakuje to, co už zaznělo dvakrát. Potřetí ! To jsi mesiáš? Zachraň sebe i nás. A pak následuje reakce druhého odsouzeného a jeho slova. Konečně jiné slovo! My jsme na rozdíl od něj odsouzeni spravedlivě. On je nevinný. Ježíši, pamatuj na mne, až přijdeš do svého království. Dva způsoby, dvě možnosti, jak se postavit k Ježíšovi. Tupit ho, vysmát se mu, odmítnout ho. A možnost druhá – sklonit se před ním, vyznat svou vinu. Rozpoznat, že jsem to právě já sám, kdo si za svoje hříchy zaslouží spravedlivou Boží odplatu. Tady v té chvíli, na kříži po levici a pravici našeho Pána, se rozhoduje o tom, co má před Bohem šanci. Ne posměch. Ne pýcha, ale pokora. Ne hřích, ale pokání. Ne nabubřelé sebevědomí, ale lítost. A je to právě kající lotr, kterému Pán řekne slova, která vešla do dějin. „Právím ti, dnes budeš se mnou v ráji.“ Jak to Ježíš asi myslel? Přece zemřel a až třetího dne vstal. A namísto toho zde Ježíš mluví o přijetí do ráje ještě dnes. Jak to všechno zharmonizovat? Jedno je tady nejdůležitější. Ten člověk zcela jistě přijal Boží milost a odpuštění hříchů. Stala se s ním změna – a sice dnes. Tady a jistě a plně. Dnešek je den jeho spásy. Je to jako u Zachea. Dnes přijal Krista jako svého Spasitele. My bychom často rádi všemu rozuměli a na vše našli odpověď. Ale podstatné a nejpodstatnější je najít milost. Třeba ještě v tom posledním okamžiku života se opřít o Ježíše. Právě tohle znamená ono slůvko dnes.

A pak dochází v tom dramatickém dění k rozhodujícímu vrcholu. Nastane tma po celé zemi a zatmění slunce. Ne, nehledejme za tím astronomický úkaz. Vždyť přece zatmění slunce nemůže trvat tři hodiny. Tma po celé zemi je tmou, kterou předpověděli proroci pro Den Hospodinův. Tma nastává ve chvíli, kdy umírá náš Pán, Spasitel a Boží Syn. Svět bez něj je světem ve tmě, světem bez naděje. Svět bez Krista tone ve smutku a beznaději. Na čas hasne to největší světlo, které bylo dáno lidstvu. Celé lidské pokolení je ponořeno do tmy, do tmy Božího soudu. Ten ohlašuje i roztržená chrámová opona. Kdyby to takto mělo zůstat, byl by konec všemu. Žádná naděje.

A přece právě zde a v této chvíli tmy dochází k čemusi velkému. Dochází k onomu velkému obratu, který jsme zmínili na počátku. Až doposud přítomní lidé, stojící pod křížem, buďto jen stojí a dívají se, nebo Ježíše urážejí a tupí. Kromě jednoho ze zločinců, který se k němu přimkne ještě za jeho života. Ve chvíli Ježíšovy smrti a všudypřítomné tmy se vše najednou mění.

Promluví římský setník, velitel vojáků. A tento člověk nás už po dvě tisíciletí ohromuje svým zjištěním a vlastně i vyznáním: Tento člověk byl jistě spravedlivý. To je reakce pohanského důstojníka, který je

zde jen k tomu, aby dohlížel na průběh poprav a na veřejný pořádek. Ten tu vůbec není od toho, aby Ježíšův případ jakkoli komentoval a už vůbec není povolán k tomu, aby posuzoval jeho vinu či nevinu. Ale právě tento člověk ve chvíli Ježíšovy smrti, kdy nastane tma po celé zemi, pronese takováto slova. Nezazní od jeho nejbližších. Zazní od toho, od kterého bychom to čekali nejméně. A asi ještě více překvapující je to, že tento pohan velebí Boha. Tak se zvláštním způsobem otevře srdce i ústa tohoto člověka. Kde se to v něm bere ? A přece. Zazní právě od něho. Tento člověk je spravedlivý, nevinný. Ale pro okolostojící židy označení spravedlivý znamená mnohem více, nežli to, že se nedopustil trestného činu. Není to jen právní bezúhonnost, jen čistý trestní rejstřík. Spravedlivý člověk je člověkem bohabojným, je ctitelem Hospodinovým a jeho přikázání. Možná že se i zde naplňují Ježíšova slova, že i kdyby nikdo nevolal, bude volat kamení. Ano. I kdyby nikdo z nás dnes nevolal, že Kristus je spravedlivý Boží Syn, budme si jisti, že si toto svědectví ven cestu najde.

Tento člověk, tento Ježíš byl opravdu spravedlivý. A možná se dá i říci, že svým vyznáním naznačuje směr, kterým se jednou vydá i jeho země, největší mocnost starověku, velká a pyšná Římská říše. My už víme více nežli on. Ježíš Kristus je spravedlivý, i když visí na kříži, ale je náš zachránce i v té hrozné smrti, která podle nejprostší lidské i náboženské logiky znamená totální krach a ztroskotání. **To je to první**, k čemu nás vede evangelium o Ježíšově kříži. K Boží oslavě, ke vzývání Ježíšova jména.

To, k čemu nás vede **zadruhé**, je naznačeno ve slovech, že zástupy odcházely, bijíce se do prsou. Nejen jeden člověk otvírá ústa a svědčí, jakkoli ho jeho podřízení ještě před chvílí tupili. Zástupy, které se tu sešly, aby sledovaly to drama, se bijí v prsa. Bití se v prsa, to je projev nejhlubšího pokání. Tohle slovo už zaznělo v souvislosti s jedním z lotrů. Ale zastavme se nad tímto slovem ještě hlouběji. Bezejmenný zástup lidí porozumí, opět překvapivě, že se v této chvíli odehrálo cosi neskutečně tragického a současně velkého a významného. Zástup lidí činí pokání za základě toho, čeho je svědkem. Pokání je vyznání vlastní viny. Já jsem hříšník. Ne ten, který je přibit na kříži a teče z něj krev. Ti lidé jakoby takto beze slov prohlašovali: To my jsme na tom kříži měli viset. To my jsme si zasloužili tak potupnou smrt.

Ale pak je tam skupinka ještě jiná. Jeho přátelé i ženy, které jej doprovázely z Galileje. Jsou mezi nimi učedníci, nebo ne ? Dá se předpokládat, že ano. Ti všichni jsou ale zde jen pouhými pozorovateli. Nestrannými diváky. Vypadá to, že jsou od toho zástupu odděleni. Dívat se zdálky je zde vyjádřeno řeckým slovem *theoria*. Odtud používané slovo pro nás znamená jen přihlížet, nebo třeba taky jen povrchně mluvit bez osobní hluboké účasti a zkušenosti.

Proč nejdou blíže ? Proč jsou právě jeho nejbližší jenom „teoretiky“ ve chvíli kdy je Ježíš na kříži? Asi proto, že se stále bojí objevit se přímo pod křížem. Chce snad jejich ustrašenost evangelista zastřít a zatajit ? Ať tak či onak – my se jim přece tak podobáme! I my lidé míváme mnoho důvodů, proč nejít k Ježíšově kříži blíž. Kdysi jsme možná mnozí stáli taky ze strachu tak jen opodál. Když už jsme do kostela šli, tak jsme dbali na to, ať nás pokud možno nikdo nevidí. Aby si nás někdo nezapsal, abychom neměli problémy. Dnes sledujeme nikoli takovýto strach, ale spíše nezájem.

Jenže sledovat Kristův kříž z jakýchkoli důvodů jen zdálky je málo. Ano, člověk, který byl Ježíši blízko, se mu pod tlakem strachu nebo různých těžkostí či vnitřního vyprázdnění může vzdálit a stát se pouhým teoretikem víry. **A to je to třetí**. Pakliže jsi se člověče v životě vzdálil od Kristova kříže, vrať se.

Ano, i jeho přátelé a ženy - a právě oni - jsou voláni a zváni k pokání. I my všichni – a nejvíc právě v tento den. Velký Pátek je dnem, kdy máme nejen bít se v prsa, ale snad dokonce padnout na ústa až do prachu. Jen tudy vede cesta k obnově života a k nové naději. Amen.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, tvůj kříž a tvoje oběť je naše jediná naděje. Tvůj čin oběti na Golgotě pro nás překonává jakékoli naše skutky lidské. Vše bledne před hloubkou tvé lásky. Chceme být Pane tvými svědky. Varuj nás toho, abychom byli jen diváky, jen teoretiky víry. Amen.*